

bağbahçe

ÇEVRE BAĞÇE ÇİÇEK DERGİSİ SAYI: 59 MAYIS - HAZİRAN 2015 FİYATI: 5 TL

Erguvan

(*Cercis siliquastrum*)

Mabet ağacı

(*Ginkgo biloba*)

Kırlangıçotu

(*Chelidonium majus*)

AĞAÇLARIN KONUK BİTKİSİ

Hava çiçeği (*Tillandsia* sp.)

Çevrecilik Köprüleri

Çuval Dolusu Patates...

Bahçıvanlık
Engel Tanımıyor!..

NGBB BAHÇIVAN ÇOCUKLAR

Yeni Maceralar...

TÜRKİYE'NİN TEHDİT ALTINDAKİ BİTKİLERİ

Gürsögüt geveni (*Astragalus yildirimlii*)

Mutfak Bahçeleri

NGBB'de Saksılı Tasarım

Saksılı Tasarım Bitkileri

Kırlangıçotu

(*Chelidonium majus* L.)

Kırlangıçotu herbasi, Gelin-cikgiller (*Papaveraceae*) ailesine dahil "*Chelidonium*" cinsinin tek türü olan "*Chelidonium majus* L."un; çiçekte iken toplanıp kurutulmuş dal, çiçek ve yapraklarından ibaret topraküstü kısımlarıdır.

Avrupa farmakopesinde "*Chelidonii herba*" adıyla kayıtlı olan droğun, en az % 0,6 kelidonin üzerinden hesaplanmış alkaloid içeriği gerekir. Avrupa ve Batı Asya bitkisi olan kırlangıçotu; 30-120 cm boylanan, sarı çiçekli, çok yıllık, narin bir bitkidir. Yaprakları ve dalları kırıldığında, sarı-turuncu renkli süt akar.

Ülkemizde de yetişen bitkinin başlıca kimyasalları, drogda % 0,01-1 oranında bulunan benzilzokinolin alkaloidleridir. Başlıca alkaloidler, koptisin başta olmak üzere; kelidonin, norkelidonin, protopin, berberin, keleritrin, allokriptopin, stilopin, sanguinarin, 8-hidroksidihidrosanguinarin vd. Sanguinarin'in farelerde batıniçi (i.p.) enjeksiyonla LD50 18 mg/kg değerinde toksisite gösterdiği belirlenmiştir.

Drogda alkaloidler dışında, kafeoil-malik asit (% 1,2) gibi hidroksisina-mik asit türevleri de bulunur.

Yaşlı Plinius ve Dioskorides (MS 1. yy), droğun detoks yapıcı özelliğinden söz eder. Köklerinin çiğnenmesiyle, dışağrısının giderildiği bildirilmiştir. Taze bitkinin hafif ağrı kesici, safra artırıcı, mikrop öldürücü, kanseri yavaşlatıcı ve yatıştırıcı etkileri rapor edilmiştir.

Drog, üst sindirim yollarındaki hafif ve orta şiddette spazmların sistematik tedavisinde, hafif safra kesesi rahatsızlıklarında, gazlılık ve şişkinlik gibi hazımsızlık hallerinde, ağız yoluyla kullanılır. Safra kesesi tıkanıklığı ile eski ve süregelen karaciğer hastalıklarında, kullanımı önerilmez. Dört haftadan uzun süreli kullanımlarda, karaciğer enzim aktivitesinin ölçülmesi gerekir.

Başka ilaçlarla etkileşimi bildirilmemiştir. Gebelerin ve emzirenlerin kullanması önerilmez. Araç sürücüleri ve cihaz kullananlar tarafından kullanımında, sa-kınca olmadığı bildirilmiştir.

Bazı hallerde mide bulantısı ve ishal gibi, hafif sindirim sistemi rahatsızlıkları görülebilir. Bazı nadir durumlarda ise karaciğer yan-gısı, karaciğer enzim aktivitesi ve serum bilirubin seviyesinde artış gözlemlenebilir. Bu istenmeyen haller, tedavinin kesilmesiyle düzelir.

Aşırı dozda karın ağrısı, sindirim sistemi krampları, idrar sıkıştırmaması, baş dönmesi ve idrarda kan görülebilir. Böyle durumlarda tedaviye derhal son verilmelidir.

Yetişkinler ve oniki yaş üstü çocuklar için günlük doz, çay halinde içilen 1,2-3,6 g kuru drogdur.

9-24 mg kelidonin üzerinden hesaplanmış, toplam alkaloid içeren standart sulu alkollü ekstresi için, günlük doz 125-700 mg'dır. Tentür (1:10): 2-4 ml günde üç defa; sıvı ekstre (1:1): 1-2 ml, günde üç defa kullanılabilir.

Ülkemizde halk arasında, topraküstü kısımları ve sütü (lateksi); idrar ve safra artırıcı, müshil, yatıştırıcı ve uyutucu olarak kullanılır. Göz hastalıklarına karşı, sütle seyreltilmiş veya seyreltilmemiş çayı ile göz banyosu uygulanır. Taze bitkinin sütü, günde iki-üç defa siğillere sürülür. Yüksek dozda zehirli olduğundan ve bazı ciltlerde temas alerjisi yaptığından, dik-katli kullanılmalıdır. Hayvanlarda, ölümle sonuçlanan zehirlenmelere sebep olduğu bildirilmiştir.

K. Hüsnu Can Başer

Prof. Dr. Anadolu Üniv. Eczacılık Fak.

Fotoğraflar: Serdar Aslan

Bu yazıda belirtilen ifadeler, sadece bilgilendirme amaçlıdır; tavsiye niteliği taşımaz. Hastalıkta tedavinin, mutlaka doktor kontrolünde yapılması gerektiği unutulmamalıdır.